

บทที่ 2

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์งบการเงินเป็นกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการหนึ่งจากงบการเงินของกิจการนั้น พร้อมทั้งนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาประกอบการตัดสินใจต่อไป การวิเคราะห์งบการเงินมีจุดมุ่งหมายเพื่อแปลงข้อมูลของงบการเงินให้เป็นข่าวสารที่เป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกลั่นกรองเบื้องต้น พยากรณ์ วินิจฉัยปัญหา ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการประเมินผลเพื่อเป็นแนวทางตัดสินใจทางการเงินอย่างสมเหตุสมผล (เพชร ชุมทรัพย์, 2543 : 1)

ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของบริษัทเชียงใหม่ไฟรเซ่นฟูคส์ จำกัด (มหาชน) ได้อาศัยข้อมูลจากงบการเงินนำมาวิเคราะห์และแปลความตามงบการเงิน เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและปัญหาอันอาจเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีทางการเงินที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์งบการเงิน (เพชร ชุมทรัพย์, 2543 : 11)

การวิเคราะห์และแปลความตามงบการเงินรวมทั้งการจัดทำรายงานเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารของผู้บริหาร เป็นงานที่นักการเงินรับช่วงมาจากนักบัญชีซึ่งได้ตัวเลขจากบัญชีแยกประเภทต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้นสรุปออกมาเป็นงบการเงินหรือรายงานทางการเงิน นักการเงินจะนำตัวเลขเหล่านี้มาใช้ประโยชน์โดยการวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์พร้อมทั้งข้อคิดเห็นต่อฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารจะเป็นผู้ตัดสินใจเพื่อดำเนินการต่อไป ถ้าฝ่ายบริหารมีความรู้ทางการเงินด้วยแล้วก็จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการดำเนินงาน ขั้นตอนการวิเคราะห์งบการเงินมีดังนี้

- 1) กำหนดเป้าหมายในการวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่า วิเคราะห์ในฐานะอะไร เพื่อใคร ต้องการได้อะไรจากการวิเคราะห์ และจะนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ได้อย่างไร
- 2) รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานและฐานะการเงินของกิจการที่ต้องการวิเคราะห์ให้เพียงพอ

3) นำข้อมูลต่างๆที่รวบรวมมาจัดวางให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ

4) เลือกวิธีการและเครื่องมือที่จะใช้วิเคราะห์ให้เหมาะสมกับเป้าหมายที่ต้องการจากการวิเคราะห์ เครื่องมือเหล่านี้มีดังนี้

- การวิเคราะห์เปรียบเทียบ
- การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน
- การวิเคราะห์งบกระแสเงินสด

5) ทำการวิเคราะห์ตามวิธีการต่างๆที่เลือกแล้ว และแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์ที่ได้

6) นำข้อมูลการวิเคราะห์ต่างๆมาสรุปผลพร้อมแสดงความเห็น และข้อเสนอแนะเพื่อการตัดสินใจ โดยจัดทำเป็นรายงานเสนอฝ่ายบริหาร

สำหรับการศึกษารั้ครั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายในการวิเคราะห์เพื่อต้องการทราบถึงผลการดำเนินงานของบริษัทเชียงใหม่ไฟร์เซ็นฟูคส์ จำกัด (มหาชน) ในระหว่างปี พ.ศ. 2539-2543 โดยรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากงบการเงินและการจัดวางข้อมูลแต่ละปีพร้อมทั้งค่าเฉลี่ย

1. การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบ

การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบงบการเงินและอัตราส่วนของปีปัจจุบันกับงบการเงินและอัตราส่วนของปีก่อนๆ เพื่อแสดงถึงความเจริญเติบโตหรือความถดถอยของการดำเนินงานของกิจการ

1.1 การเปรียบเทียบตามแนวโน้ม (Trend Analysis) (จินดา ชันทอง , 2540 :5)

เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของรายการในงบการเงินต่างงวดเวลาหรืองบการเงินหลายงวด โดยดูการเปลี่ยนแปลงของรายการระหว่างงวดหรือปีการดำเนินงานว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นหรือลดลงอย่างไรบ้าง ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงอัตราการขยายตัวหรือความเจริญเติบโตของกิจการในด้านต่างๆ เช่น ขนาดของเงินทุน ยอดขาย รวมทั้งผลตอบแทนของการดำเนินงาน เป็นต้น สำหรับการศึกษการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของรายการต่างๆ ในงบการเงินแต่ละปีนี้ กำหนดให้ปี 2539 เป็นปีฐานสำหรับการคำนวณหาร้อยละที่เพิ่มหรือลดลง คำนวณได้ดังนี้

$$\text{ร้อยละที่เปลี่ยนไป} = \frac{\text{ข้อมูลปีปัจจุบัน} - \text{ข้อมูลปีฐาน}}{\text{ข้อมูลปีฐาน}} \times 100$$

1.2 การเปรียบเทียบตามแนวคิด (Common Size Analysis)

เป็นการลดตัวเลขของแต่ละรายการที่ปรากฏในงบดุลและงบกำไรขาดทุนให้เป็นร้อยละของสินทรัพย์รวม หรือเป็นอัตราร้อยละของหนี้สินและทุนรวม) เพื่อเน้นให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่างๆ ของกิจการ สำหรับการศึกษานี้อาศัยวิธีการเปรียบเทียบตามแนวคิดมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากงบดุลของแต่ละบริษัทเป็นหลักซึ่งแยกการวิเคราะห์เป็น 3 ลักษณะคือ

- 1) การวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวคิดเฉพาะส่วนสินทรัพย์หมุนเวียน
- 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวคิดเฉพาะ โครงสร้างเงินทุน
- 3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบงบดุลและงบกำไรขาดทุนตามแนวคิด

2. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (เพชร ชุมทรัพย์ , 2543 : 199-213)

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสองรายการของงบการเงินที่สนใจ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงต่างๆ ของรายการว่าความสัมพันธ์มีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากปกติแล้วการเสนอหรือรายงานข้อมูลของนักบัญชีการเงินมิได้แสดงถึงความสัมพันธ์ของรายการ แต่จะแสดงแยกเป็นรายการไป ความสัมพันธ์ของรายการอาจเกิดขึ้นเนื่องจากลักษณะของกิจกรรมเกี่ยวข้องกันหรือเป็นกิจกรรมที่มีผลต่อกัน

ประเภทของอัตราส่วนทางการเงินที่นำมาใช้วิเคราะห์

- อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)
- อัตราส่วนแสดงสภาพเลี้ยว (Leverage Ratio)
- อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน (Activity Ratio)
- อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไร (Profitability Ratio)

2.1 อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ โดยพิจารณาจากเงินสดที่กิจการมีอยู่ในขณะใดขณะหนึ่งว่าเพียงพอที่จะจ่ายภาระผูกพันระยะสั้น คือหนี้สินหมุนเวียนต่างๆ หรือไม่ อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์แสดงสภาพคล่อง ประกอบด้วย

2.1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ หรือความสามารถในการที่จะก่อหนี้ระยะสั้น

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

2.1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ โดยพิจารณาจากสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถเปลี่ยนตัวเองเป็นเงินสดได้เร็ว ได้แก่ เงินสด หลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมีอง่าย และลูกหนี้ ว่ามีมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับหนี้สินที่ต้องชำระคืนในระยะสั้น

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

2.2 อัตราส่วนแสดงสภาพเสี่ยง (Leverage Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงนโยบายทางการเงินของกิจการเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของเงินทุน รวมถึงความสามารถในการกู้ยืมระยะยาวของกิจการ และความเสี่ยงระยะยาวของผู้ให้สินเชื่อ (Long-term Risk) อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพเสี่ยงประกอบด้วย

2.2.1 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (Debt Ratio) โดยพิจารณาเทียบหาความสัมพันธ์ในโครงสร้างของการถือสินทรัพย์ทั้งหมดของธุรกิจว่าเป็นส่วนของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นเท่าใด และเป็นของเจ้าหนี้หรือได้รับสินเชื่อมากเท่าใด โดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์รวม

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

2.2.2 อัตราส่วนหนี้สินต่อสัดส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt-to-Equity Ratio) เพื่อพิจารณาสัดส่วนของหนี้สินทั้งหมดเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของการคำนวณอัตราส่วนนี้ในแง่ของผู้ถือหุ้นก็เพื่อพิจารณาภาระผูกพันทั้งหมดที่บริษัทมีต่อผู้มีสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์ของบริษัทก่อนผู้ถือหุ้น

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อสัดส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

2.2.3 อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio) แสดงถึงความสามารถในการจ่ายภาระผูกพันทางการเงินที่สำคัญ คือจ่ายดอกเบี้ยจ่ายเพื่อวิเคราะห์ว่าบริษัทมีรายได้ก่อนหักภาษีเป็นกี่เท่าของภาระดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายในแต่ละงวด

$$\text{อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย} = \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}$$

2.3 อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน (Activity Ratio) (จินดา ชันทอง , 2540 : 9)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึง ความสามารถของฝ่ายบริหารในการใช้เงินทุนที่จัดหามาในการดำเนินงาน ซึ่งวัดจากรายได้ที่หามาได้กับจำนวนเงินที่ลงทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสำเร็จกับความพยายามว่าเหมาะสมหรือไม่ ผลสำเร็จจะแสดงด้วยรายได้ ส่วนความพยายามจะแสดงด้วยเงินทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นหากกิจการดำเนินงาน โดยใช้เงินทุนเพียงเล็กน้อย แต่สามารถก่อให้เกิดรายได้จำนวนมากย่อมแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารกิจการดี เป็นต้น ในทางกลับกันหากมีรายได้น้อยในขณะที่กิจการต้องใช้เงินทุนจำนวนมากแล้ว ย่อมแสดงถึงความไม่มีประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารนั่นเอง อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานประกอบด้วย

2.3.1 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (Account Receivable Turnover)

$$= \frac{\text{ยอดขาย}}{\text{ลูกหนี้ถัวเฉลี่ย}}$$

จากอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ นำมาคำนวณระยะเวลาในการเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ ได้ดังนี้

2.3.2 ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บเงินจากลูกหนี้

$$= \frac{\text{จำนวนวันในงวดบัญชี}}{\text{อัตราหมุนเวียนของลูกหนี้}}$$

2.3.3 อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover) การประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสินค้าคงเหลือของกิจการคือ ประเมินได้จากการหมุนเวียนของเงินลงทุนในรูปสินค้าคงเหลือว่าสามารถหมุนเวียนได้กี่รอบ ก่อให้เกิดรายได้ค่าขายได้กี่รอบ ก่อให้เกิดค่าขายได้กี่เท่าของเงินที่ได้ลงทุนไป อัตราส่วนที่แสดงประสิทธิภาพในการบริหารสินค้าคงเหลือ คือ

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ} = \frac{\text{ต้นทุนขาย}}{\text{สินค้าคงเหลือถัวเฉลี่ย}}$$

จากอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ นำมาคำนวณระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือไว้โดยเฉลี่ย ได้ดังนี้

2.3.4 ระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือไว้โดยเฉลี่ย

$$= \frac{\text{จำนวนวันในงวดบัญชี}}{\text{อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ}}$$

2.3.5 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Asset Turnover) เป็นการพิจารณาโดยรวมถึงการบริหารเงินลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน เพื่อก่อให้เกิดรายได้ว่าการบริหารมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{ยอดขาย}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

2.4 อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไร (Profitability Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้งหมดของธุรกิจ ทั้งด้านการขายและการลงทุน ดังนั้นจึงแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วนคือ

2.4.1 กำไรสัมพันธ์กับยอดขาย โดยวัดจากอัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ เป็นการวัดผลตอบแทนโดยสรุปของธุรกิจว่าได้มากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบยอดขายกับกำไรสุทธิ เพื่อใช้พิจารณาสมรรถภาพในการหากำไรสุทธิของกิจการ

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ยอดขาย}} \times 100$$

2.4.2 กำไรสัมพันธ์กับเงินลงทุน เป็นอัตราส่วนอีกประเภทหนึ่งที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร ซึ่งได้แก่ อัตราส่วนของเงินลงทุนประเภทต่างๆ เช่น เงินลงทุนที่มาจากส่วนของผู้ถือหุ้น เงินทุนระยะยาว และเงินทุนรวม ซึ่งก็คือทรัพย์สินรวมนั่นเอง

1) อัตราผลตอบแทนสุทธิจากสินทรัพย์รวม เป็นการพิจารณาถึงอัตรากำไรสุทธิที่บริษัทได้รับจากการลงทุนทั้งหมดในงวดนั้น

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

2) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity – ROE) เป็นอัตราส่วนแสดงให้เห็นถึงกำไรสุทธิที่เป็นส่วนของผู้ถือหุ้น เมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่ได้จากส่วนของผู้ถือหุ้น เพื่อวิเคราะห์สมรรถภาพในการทำกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นของกิจการ

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

3. การวิเคราะห์งบกระแสเงินสด (จรัญ สัจจ์แก้ว, 2542 : 502)

จากหลักการบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง (Accrual Accounting) ทำให้เกิดความแตกต่างออกไปอย่างมากจากกระแสเงินสดที่เข้า และออกไปจริงๆ อีกทั้งมาตรฐานการบัญชีมีทางเลือกปฏิบัติหลายทาง รวมไปถึงการขาดสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน ทำให้ตัวเลขกำไรไม่สะท้อนให้เห็นความสามารถในการหารายได้และการดำรงอยู่ของกิจการได้ในอนาคต ดังนั้นผู้ใช้งบการเงินจึงต้องพึงพวงกระแสเงินสดในการประเมินสถานะความสำเร็จหรือความล้มเหลวของกิจการ อีกทั้งงบกระแสเงินสดเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายบริหารและเจ้าหนี้ระยะสั้นในการประเมินความสามารถของกิจการว่ามีเงินสดเพียงพอที่จะใช้ในการดำเนินงาน ความสามารถในการชำระหนี้และจ่ายเงินปันผล ความจำเป็นที่จะต้องกู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอก รวมไปถึงการสามารถตอบคำถามที่ว่าผลประโยชน์ของกิจการมีกำไรและเหตุใดธุรกิจจึงมีปัญหาดสภาพคล่อง

ในการจัดทำงบกระแสเงินสด จะต้องอาศัยข้อมูลจากงบดุลเปรียบเทียบ การวิเคราะห์รายการในงบกำไรขาดทุนที่ไม่กระทบเงินสดทั้งรับและจ่าย เช่น ค่าเสื่อมราคา รายการตัดจ่ายหนี้สูญ หนี้สงสัยจะสูญ กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ กำไรขาดทุนจากการแปลงค่าเงินตราต่างประเทศ รวมไปถึงข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงาน การลงทุน และการจัดหาเงินซึ่งเกิดขึ้นในระหว่างงวดบัญชี เช่น การซื้อสินทรัพย์ การขายสินทรัพย์ การกู้และการชำระหนี้ การจ่ายเงินปันผล เป็นต้น โดยการจัดทำงบกระแสเงินสดจะแยกกิจกรรมที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกระแสเงินสดของกิจกรรมเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ กิจกรรมการดำเนินงาน กิจกรรมการลงทุน และกิจกรรมการจัดหาเงิน

1) กิจกรรมการดำเนินงาน (Operating Activities) หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้และค่าใช้จ่ายแก่กิจการ โดยอาจสรุปเงินสดรับและจ่ายได้ดังนี้

เงินสดรับ	เงินสดจ่าย
รับจากการขายสินค้าหรือบริการ	เงินสดจ่ายซื้อสินค้าหรือบริการ
รับจากลูกหนี้ขายสินค้าหรือบริการ	เงินสดจ่ายเงินเดือนหรือค่าแรง
ดอกเบี้ยรับ/เงินปันผลรับ	เงินสดจ่ายค่าดอกเบี้ยจ่าย
เงินสดรับอื่นจากการดำเนินงาน	เงินสดจ่ายค่าภาษีเงินได้
	เงินสดจ่ายจากการดำเนินงาน

2) กิจกรรมการลงทุน (Investing Activities) หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากการจัดหาและจำหน่ายสินทรัพย์ระยะยาว ตลอดจนการซื้อหรือขายเงินลงทุนทั้งหมุนเวียนและไม่หมุนเวียน โดยอาจสรุปเงินสดรับและจ่ายได้ดังนี้

เงินสดรับ	เงินสดจ่าย
เงินสดรับจากการขายเงินลงทุน	เงินสดจ่ายลงทุนในบริษัทอื่น
เงินสดรับจากการขายสินทรัพย์	เงินสดจ่ายซื้อสินทรัพย์
เงินสดรับจากการให้กู้ยืมเงิน	เงินสดจ่ายจากการให้กู้ยืมเงิน

3) กิจกรรมการจัดหาเงิน (Financing Activities) หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของรายการหนี้สินระยะยาวและส่วนของผู้ถือหุ้น โดยอาจสรุปเงินสดรับและจ่ายได้ดังนี้

เงินสดรับ	เงินสดจ่าย
เงินสดรับจากการออกหุ้นทุน	เงินสดจ่ายจากการซื้อหรือถอนหุ้นทุน
เงินสดรับจากการออกหุ้นกู้/เงินกู้	เงินสดจ่ายชำระคืนเงินกู้

รูปแบบของงบกระแสเงินสดสามารถจัดทำงบกระแสเงินสดได้ 2 วิธีคือ

3.1 วิธีทางตรง (Direct Method) เป็นวิธีที่แสดงกระแสเงินสดรับและจ่ายตามการเปลี่ยนแปลงของรายการหลักต่างๆ ในงบการเงินเปรียบเทียบ 2 ปี โดยเริ่มจากค่าขายสุทธิและปรับเป็นกระแสเงินสด ดังแสดงในรูปที่ 1

3.2 วิธีทางอ้อม (Indirect Method) เป็นวิธีที่แสดงกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในรูปกำไรหรือขาดทุนสุทธิ แล้วปรับปรุงด้วยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของรายการหลักอื่นๆ ในงบการเงินเปรียบเทียบ 2 ปี ดังแสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 1 วิธีทางตรง (Direct Method)

งบกระแสเงินสด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25XX

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

เงินสดรับจากลูกค้า	XXX
เงินสดรับจากเงินปันผล	XXX
เงินสดจ่ายแก่เจ้าหนี้	(XXX)
เงินสดจ่ายในการดำเนินงาน	(XXX)
เงินสดจ่ายค่าดอกเบี้ย	(XXX)
เงินสดจ่ายค่าภาษี	(XXX)
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	XXX

กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน

เงินสดรับจากการขายสินทรัพย์	XXX
เงินสดรับจากการขายหุ้นทุนและหุ้นกู้ของธุรกิจอื่น	XXX
เงินสดจ่ายซื้อสินทรัพย์	(XXX)
เงินสดจ่ายซื้อหุ้นทุนและหุ้นกู้ของธุรกิจอื่น	(XXX)
เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมลงทุน	XXX

กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน

เงินสดรับจากการออกหุ้นทุน	XXX
เงินสดรับจากการก่อหนี้	XXX
เงินสดจ่ายเงินปันผล	(XXX)
เงินสดจ่ายจากการชำระหนี้หรือไถ่ถอนหุ้นกู้	(XXX)
เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมจัดหาเงิน	XXX
เงินสดสุทธิเพิ่ม(ลด)ระหว่างงวด	XXX
<u>บวก</u> ยอดเงินสดคงเหลือต้นงวด	XXX
เงินสดคงเหลือปลายงวด	XXX

รูปที่ 2 วิธีทางอ้อม (Indirect Method)

งบกระแสเงินสด

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 25XX

กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน

กำไรสุทธิ	XXX
<u>บวก(หัก)</u> รายการในงบกำไรขาดทุนที่ไม่ใช่เงินสด และไม่เกี่ยวกับกิจกรรมดำเนินงาน	
ค่าเสื่อมราคาและรายการตัดจ่าย	XXX
หนี้สงสัยจะสูญ	XXX
(กำไร) ขาดทุนจากการขายสินทรัพย์	XXX
(กำไร) ขาดทุนจากการขายหลักทรัพย์	XXX
(กำไร) ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน	XXX
เงินสดขั้นต้นจากการดำเนินงาน	XXX
<u>บวก(หัก)</u> การเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียนดำเนินงาน	
ลูกหนี้การค้า (เพิ่มขึ้น) ลดลง	XXX
สินค้าคงเหลือ (เพิ่มขึ้น) ลดลง	XXX
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น (เพิ่มขึ้น) ลดลง	XXX
เจ้าหนี้การค้า เพิ่มขึ้น (ลดลง)	XXX
หนี้สินหมุนเวียนอื่น เพิ่มขึ้น (ลดลง)	(XXX)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมเพิ่มขึ้น (ลดลง)	(XXX)
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน	
ขายสินทรัพย์ถาวร	XXX
ซื้อสินทรัพย์ถาวร	(XXX)
ขายหุ้นทุนและหุ้นกู้ของธุรกิจอื่น	XXX
ซื้อหุ้นทุนและหุ้นกู้ของธุรกิจอื่น	(XXX)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	XXX

กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน

เพิ่มทุน	XXX
จ่ายเงินปันผล	(XXX)
เงินกู้ระยะสั้นเพิ่มขึ้น (ลดลง)	XXX
เงินเบิกเกินบัญชีธนาคารเพิ่มขึ้น (ลดลง)	XXX
เงินกู้ระยะยาวเพิ่มขึ้น	XXX
ชำระคืนเงินกู้ระยะยาว	(XXX)
กระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมจัดหาเงิน	<u>XXX</u>
เงินสดสุทธิเพิ่มขึ้น (ลด) ระหว่างงวด	XXX
บวก : ยอดเงินสดคงเหลือต้นงวด	<u>XXX</u>
ยอดเงินสดคงเหลือปลายงวด	<u>XXX</u>

สำหรับกรณีศึกษาที่ผู้ศึกษาขอนำเสนอของกระแสเงินสดตามวิธีทางอ้อม โดยการปรับกระทบยอดกำไรสุทธิไปสู่ยอดกระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน เนื่องจากจะเสียเวลาน้อยกว่าทางตรงที่ต้องแสดงรายการต่างๆ ของเงินสดรับและเงินสดจ่าย

การวิเคราะห์งบกระแสเงินสดโดยการประเมินคุณภาพกำไร

ในการวิเคราะห์งบกระแสเงินสดเรายังสามารถวิเคราะห์ได้จากการประเมินคุณภาพกำไร (Quality of earnings) วิธีการประเมินคุณภาพกำไรที่สามารถทำได้ง่าย คือ การเปรียบเทียบกระแสเงินสดจากการดำเนินงานกับกำไรจากการดำเนินงานที่คำนวณขึ้นตามเกณฑ์สิทธิ กำไรจะถือได้ว่ามีคุณภาพจะต้องเป็นกำไรที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ไม่ผันผวนขึ้นลงรุนแรง นอกจากนี้ยังต้องเป็นกำไรที่ได้มาจากการดำเนินงานอย่างแท้จริง ตลอดจนนโยบายการบัญชีที่เลือกมาใช้ในการวัดกำไรก็ควรจะต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานของหลักความระมัดระวัง เนื่องจากในการวัดกำไรตามเกณฑ์สิทธิจำเป็นจะต้องอาศัยดุลยพินิจเข้ามาช่วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการคิดค่าเสื่อมราคา การประมาณจำนวนหนี้สงสัยจะสูญ การประมาณระยะเวลาที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากสินทรัพย์หรือการตัดบัญชี ดังนั้นกระแสเงินสดจากการดำเนินงานจะเป็นตัววัดผลการดำเนินงานที่เที่ยงธรรมกว่ากำไรสุทธิ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วอัตราส่วนคุณภาพกำไรยิ่งสูงเท่าไรกำไรก็ยิ่งมีคุณภาพมากขึ้นเท่านั้น (วรศักดิ์ ทุมมานนท์ , 2542 : 130)

อัตราส่วนที่นำมาใช้ในการวัดคุณภาพกำไร คือ

$$\text{คุณภาพกำไร} = \frac{\text{กระแสเงินสดจากการดำเนินงานก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้}}{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย ภาษีเงินได้ ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่ายต่างๆ}}$$

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University